

N:o 92.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående rätt för Kungl. Maj:t att för inköp af skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark äfvensom till inlösen af ströängar å kronoparkerna i Norrland och Dalarna disponera köpeskillingarna för vissa kronoegendomar; gifven Stockholms slott den 5 mars 1909.

Under återopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för denna dag, vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva,

att köpeskillingarna ej mindre för de kronoegendomar samt till inköpta skogsegendomar hörande områden, rörande hvilkas försäljning beslut jämlikt kungl. brefven den 18 maj 1888, den 29 maj 1891 och den 23 maj 1902 af Kungl. Maj:t fattas under tiden från och med 1910 års början till och med utgången af år 1912, än äfven för sådana områden och lägenheter, till hvilkas försäljning från de under domänstyrelsens förvaltning ställda, staten tillhöriga skogsegendomar eller utarrenderade jordbruksegendomar Riksdagen under sistnämnda tid på därom särskildt gjorda framställningar må lämna tillstånd, må af Kungl. Maj:t disponeras för inköp af skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark äfvensom till inlösen af ströängar å kronoparkerna i Norrland och Dalarna och följaktligen på Kungl. Maj:ts rekvisition från riksgäldskontoret utbetalas.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Alfred Petersson.

Utdrag af protokollet öfver jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 mars 1909.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: ALBERT PETERSSON,
ALFRED PETERSSON,
HEDERSTIERNA,
HAMMARSKJÖLD,
ROOS,
SWARTZ,
grefve HAMILTON,
grefve EHRENSVÄRD,
MALM.

Chefen för jordbruksdepartementet statsrådet Alfred Petersson anförde härefter:

I fråga om dispositionen af de genom försäljning af mindre kronoegendomar inflytande medel är, hvad först angår de försäljningar, som äga rum enligt nådiga brefvet den 29 maj 1874, eller sådana, som afse egendomar, hvilkas arrenden icke öfverstiga 200 kronor, genom Riksdagens i skrifvelse den 24 maj 1877 anmälda beslut stadgadt, att medlen må, i den mån tillfällen därtill yppa sig, användas till sådana inköp af skogbärande eller till skogsodling tjänlig mark, hvilka af Eders Kungl. Maj:t pröfvas vara fördelaktiga och hvartill medel icke kunna beredas från det till skogsväsendet anvisade reservationsanslag. Enligt nådiga brefven den 6 juni 1879, angående försäljning af egendomar af nyss-

nämnda slag, hvilka efter den 29 maj 1874 kommit under kammar-kollegii (numera domänstyrelsens) förvaltning, samt den 27 juni 1887, angående försäljning af sådana i de norrländska länen belägna kronoegendommar, hvilkas arrenden öfverstiga 200 kronor, men icke 500 kronor, äga dessa stadganden tillämplighet äfven å de försäljningar, som äga rum enligt nämnda nådiga bref. Hvad åter angår köpeskillingarna för de egendommar, som försäljas med tillämpning af nådiga brefven den 18 maj 1888, den 29 maj 1891 och den 23 maj 1902 — afseende, det förstnämnda sådana söder om Norrland belägna kronoegendommar, hvilkas arrenden öfverstiga 200, men icke 400 kronor, det andra dylika egendommar, hvilkas arrenden öfverstiga 400 kronor, men icke 500 kronor, och det sistnämnda dels dylika egendommar, hvilka i arrende lämna mer än 500 kronor, men icke utöfver 600 kronor, dels kronoegendom, som ej varit för statsverkets räkning utarrenderad, men som uppenbarligen är eller vid arrendeuppskattning finnes vara af sådan beskaffenhet, att för densamma icke kan påräknas högre arrende än 600 kronor, dels ock till inköpt skogsegendom hörande område, som utan olägenhet för skogs-skötseln anses kunna afyttras och uppenbarligen är eller vid arrendeuppskattning finnes vara sådant, att för detsamma icke kan påräknas högre arrende än 600 kronor — skola äfven dessa köpeskillingar, enligt föreskrifter i samma nådiga bref, användas till inköp af skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark, men Eders Kungl. Maj:ts dispositionsrätt öfver nämnda köpeskillingar är likväl så till vida inskränkt, att endast köpeskillingarna för de kronoegendommar, rörande hvilkas försäljning beslut jämlikt sistberörda tre nådiga bref fattas under tiden till och med utgången af år 1909, få för ändamålet af Eders Kungl. Maj:t disponeras.

I skrifvelse den 16 maj 1889 anförde nämligen Riksdagen i fråga om dispositionen af köpeskillingarna för egendommar, som försåldes enligt nådiga brefvet den 18 maj 1888, att i anseende till ämnets jämförelsevis ej ringa vikt och då det här gällde förvärfvandets af fastigheter, hvilkas skötsel måste blifva förenad med kostnader, Riksdagen ansett sig böra sättas i tillfälle att bilda sig ett omdöme om sättet för inköp af skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark, samt att, på det en sådan pröfning periodvis måtte kunna äga rum, Riksdagen funnit sig böra lämna Eders Kungl. Maj:t dispositionsrätt öfver de ifrågavarande medlen för tre år i sänder. Det till utgången af år 1891 gällande medgifvande, som af 1889 års Riksdag på grund af det sålunda anförda lämnades, har sedermera vid särskilda tillfällen af Riksdagen förlängts, hvar gång för tre år i sänder och senast af 1906 års Riks-

dag för tiden till och med år 1909, i sammanhang hvarmed Riksdagen för samma tid lämnat enahanda medgifvande i fråga om dispositionsrätten öfver köpeskillingarna för sådana kronoegendomar samt till inköpta skogsegendomar hörande områden, rörande hvilkas försäljning bestämmelser finnas meddelade i nådiga brefven den 29 maj 1891 och den 23 maj 1902.

Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 31 maj 1889 öfverlämnas årligen till Riksdagens statsutskott uppgift ej mindre å de kronoegendomar, hvilka under näst föregående året blifvit försålda, än äfven å de inköp af skogbärande eller till skogsodling tjänlig mark, hvilka under samma tid för kronans räkning ägt rum. Genom denna uppgift, hvilken upptager pris och areal å inköpt skogsmark äfvensom de öfriga upplysningar rörande de ifrågavarande inköpen, hvilka kunna finnas erforderliga, tillhandahålles Riksdagen det för verkställande af den utaf Riksdagen antydda pröfning erforderliga material.

Då sålunda tiden för det af Riksdagen Eders Kungl. Maj:t lämnade bemyndigande att disponera köpeskillingarna för försålda kronoegendomar af i det föregående angifna slag till inköp af skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark utginge med detta år har domänstyrelsen nu i underdånig skrifvelse den 31 oktober 1908 hemställt, att ett liknande bemyndigande måtte utverkas af Riksdagen för en ny treårsperiod eller för tiden till och med utgången af år 1912.

I samma skrifvelse har domänstyrelsen jämväl gjort ett par andra med nyssnämnda nära sammanhängande framställningar, för hvilka det torde tillkomma mig att i detta sammanhang redogöra. Styrelsen har nämligen hemställt, dels att medel till ett belopp af 1,000,000 kronor måtte beredas till inköp af skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark, samt dels att dessa medel jämväl måtte få användas till inlösen af s. k. ströängar å kronoparkerna i Norrland och Dalarna.

I fråga om förstnämnda framställning har styrelsen till en början framhållit, att statens markinköp för bildande af kronoparker tagit sin egentliga början år 1875, sedan på grund af 1874 års riksdagsbeslut enligt nådiga brefvet den 29 maj 1874 köpeskillingarna för vissa försålda kronohemman och lägenheter finge användas till inköp af skogbärande eller till skogsodling tjänlig mark, men att redan förut af reservationsanslag anvisats smärre belopp, hvarför inköpts mark för bildande af kronoparkerna i Svältorna i Västergötland samt några andra mindre kronoparker.

Vidare har styrelsen i detta ämne anfört hufvudsakligen följande:

Förutom nu angifna medel hade Riksdagen dessutom för samma ändamål anvisat

för år 1899 (af skogsmedel)	kronor 1,500,000: —
» » 1900 (»)	» 1,500,000: —
» » 1901 (genom extra anslag)	» 1,500,000: —
» » 1907 (af skogsmedel) hvad som öfverstege de beräknade skogsmedelsinkomsterna, dock högst	» 500,000: —

Såsom motiv för dessa anslags beviljande anfördes bland annat, att säkrare medel ej gäfves till skogarnas räddning undan förödelse, än att de af staten förvärfvades, äfvensom att de inkomster, som bereddades genom försäljning af mindre kronoegendomar, snart kunde blifva uttömda.

På grund af förutnämnda anvisningar — reservationsanslag, medel för sålda mindre kronoegendomar, skogsmedel och extra anslag — hade, såvidt för domänstyrelsen vore känt, till den 31 oktober 1908 under respektive år afslutats å nedanstående sammandrag upptagna markinköp.

År.	Antal ärenden.	Areal har.	Köpe- skilling kronor.	År.	Antal ärenden.	Areal har.	Köpe- skilling kronor.
1875	2	1,876 : 09	51,634 : —	Transport	38	18,638 : 57	1,222,480 : 67
1876	8	3,728 : 27	245,980 : 63	1887	3	514 : 43	22,207 : 48
1877	3	1,180 : 37	126,000 : —	1888	6	5,324 : 41	273,500 : —
1878	3	1,198 : 58	40,017 : 77	1889	7	25,139 : 72	328,743 : 37
1879	3	267 : 65	15,898 : 50	1890	6	9,439 : 45	454,655 : —
1880	6	4,993 : 33	350,662 : 08	1891	6	3,353 : 65	104,859 : —
1881	2	296 : 45	77,025 : —	1892	13	24,297 : 69	1,215,579 : 06
1882	1	56 : 45	2,860 : —	1893	16	6,564 : 40	394,955 : —
1883	1	188 : 70	8,400 : —	1894	9	6,207 : 67	295,296 : 36
1884	1	411 : —	12,202 : 36	1895	5	8,577 : 32	520,000 : —
1885	—	—	—	1896	8	3,670 : 58	283,389 : 62
1886	8	4,441 : 68	291,800 : 33	1897	5	7,174 : 65	383,595 : —
Transport	38	18,638 : 57	1,222,480 : 67	Transport	122	118,902 : 54	5,499,260 : 66

År.	Antal ärenden.	Areal har.	Köpe-skillning kronor.	År.	Antal ärenden.	Areal har.	Köpe-skillning kronor.
Transport	122	118,902 : 54	5,499,260 : 56	Transport	319	324,513 : 52	20,072,252 : 88
1898	12	36,942 : 33	1,676,657 : 76	1908 ^{31/10}	16	8,470 : 85	662,052 : —
1899	24	55,204 : 52	3,173,716 : —		335	332,984 : 37	20,734,304 : 88
1900	18	33,184 : 22	2,501,057 : 88				
1901	18	12,934 : 93	1,361,700 : 50	Härtill komme af Eders Kungl. Maj:ts beslutade ej afslutade markinköp.....	25	2,764 : 22	298,019 : 12
1902	24	12,577 : 64	960,939 : —	och samt på Eders Kungl. Maj:ts pröfning beroende	2	203 : 30	34,920 : —
1903	23	19,592 : 59	1,778,532 : —				
1904	16	5,894 : 84	793,611 : —				
1905	26	3,682 : 60	347,425 : —				
1906	16	5,044 : 91	407,287 : —				
1907	20	20,552 : 40	1,572,066 : 18				
Transport	319	324,513 : 52	20,072,252 : 88				

Tillgången af hittills anvisade medel till markinköp vore följande: I riksgäldskontoret vore den 31 oktober 1908 innestående kronor 588,976 : 60. Om härifrån droges de till Eders Kungl. Maj:ts respektive befallningshafvande ännu ej utbetalda medel för redan beslutade, men ännu icke afslutade markinköp eller 189,359 : 12 kronor, däri inbegripna de markinköp, som då ännu berodde på Eders Kungl. Maj:ts pröfning, skulle i Riksgäldskontoret komma

att återstå	kronor 399,617 : 48
Härtill komme	
anslag af 1907 års skogsmedel	» 500,000 : —
Summa kronor 899,617 : 48.	

För inköp af skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark finnes således disponibla nära 900,000 : — kronor. Emellertid vore till inköp åt Eders Kungl. Maj:ts och kronan hembjudna närmare 25,000 hektar för en fordrad köpeskillning af omkring 4 millioner kronor enligt efterföljande specifikation länsvis:

L ä n	Ungefärligt areal.	Fordrad köpeskilling.
Stockholms	600 :—	120,000 :—
Uppsala	1,050 :—	225,000 :—
Södermanlands	2,065 :—	minst 577,000 :—
Östergötlands	4,362 :—	„ 819,500 :—
Jönköpings	60 :—	16,000 :—
Kronobergs	110 :—	7,000 :—
Kalmar	464 :—	73,786 :—
Gottlands	610 :—	65,720 :—
Kristianstads	53 :—	8,600 :—
Malmöhus	1,000 :—	334,000 :—
Hallands	107 :—	3,000 :—
Göteborgs och Bohus	2,000 :—	minst 47,000 :—
Älfsborgs	829 :—	159,600 :—
Skaraborgs	723 :—	162,114 :—
Värmlands	6,176 :—	347,000 :—
Örebro	2,917 :—	428,500 :—
Jämtlands	500 :—	25,000 :—
Västerbottens	608 :—	39,000 :—
	24,234 :—	minst 4,057,820 :— ¹⁾

Dessutom hade enskilda skogsägare muntligen förklarar sig önska hembjuda kronan till inköp skogsegendomar för sammanlagdt flere millioner kronor, hvilka anbud domänstyrelsen dock ej ansett sig kunna mottaga.

Det vore fördelaktigt för statsverket att kunna förvärfva flertalet af i förenämnda förteckning omförmälda områden, därest efter verkställd värdering köpeskillingarna kunde befinnas antagliga. Tidpunkten vore ock gynnsam för kronan att för rimligt pris inköpa skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark. Till dessa skäl komme jämväl det, att det med hänsyn till den alltför hänsynslösa afverkning eller skogssköffing, som alltjämt försigginge å många enskildas skogar, måste ur allmän synpunkt anses vara synnerligen lyckligt och önskvärdt, att afsevärda, öfver hela landet fördelade områden bringades under statens ägo och alltså äfven under rationellt och uthålligt skogsbruk.

¹⁾ Skall rätteligen vara 3,457,820.

Hvad angår domänstyrelsens hemställen rörande inlösen af strö-ängar å kronoparkerna i Norrland och Dalarna, har styrelsen redan i en föregående skrivelse af den 27 augusti 1908 angifvit skälen för denna framställning. Det hade, anförde styrelsen i denna skrivelse, visat sig, att dikningsarbetens utförande å kronans mark försvårades och i vissa fall omöjliggjordes genom de å sådan mark belägna ängslägenheter, som disponerades af enskilda. Dikningspersonalen hade därför anhållit, att domänstyrelsen måtte vidtaga åtgärd för inlösande till kronan af ängslägenheter af ifrågavarande slag.

Inom Kopparbergs län och de norrländska länen funnes ett stort antal å kronans mark belägna delvis starrbevuxta myrar, hvilka vid nybyggesanläggning till större eller mindre delar insynats till slätterlägenheter samt därefter, äfven om de vid afvittring eller storskifte kommit att omslutas af mark, som bibehållits i kronans ägo, tilldelats hemman och nybyggen utan att genom bestämda rålinjer skiljas från kronans omkringliggande mark. De enskildas fria dispositionsrätt till dessa ängslägenheter vore olika. Inom Dalarna vore den i regel inskränkt till viss tid, vanligen 20 år, hvarefter kronan ägde inlösa dem efter mätismäns värdering eller på annat sätt.

Inom öfre och mellersta Norrland ägde kronan ej någon fullt motsvarande inlösningsrätt. I fråga om Norrbottens och Västerbottens län, hvarest det vida öfvervägande antalet sådana ängar funnes, vore den enskildes rätt till ängarna begränsad genom bestämmelser i särskilda nådiga bref, såsom nådiga brefvet till landtmäteristyrelsen den 12 juli 1878, angående de å kronoparker inom Arvidsjaurs socken belägna, hemman och nybyggen tillhöriga ängar, nådiga brefvet till samma styrelse den 20 juni 1879, angående de å kronoparker i Västerbottens läns lappmarker belägna, hemman och nybyggen tillhöriga ängar, i hvilka nådiga bref Kungl. Maj:t förklarar, att de flera eller färre inom kronoparks område belägna ängslägenheter, hvilka tillhörde hemman och nybyggen, skulle, utan att från kronoparken genom uppdragna rågångar skiljas, blifva, innan de kunde mot annan mark utbytas, tillvidare under hemmanet eller nybygget bibehållna, hvarjämte Kungl. Maj:t medgifvit, att det virke, som till behöfliga hässjor och hölador vid dessa ängslägenheter åtginge, finge tills vidare efter anvisning af revirförvaltaren från kronoparken hämtas.

Ifrågavarande ängslägenheter, hvilka bildade enklaver inom kronoparkerna, omfattade i regel ej större sammanhängande myrtrakter, utan allenast spridda starrbevuxna delar af moss- och myrmarker. Dessa ängars betydelse för hemman och nybyggen, från hvilka de i flertalet

fall vore rätt aflägsat belägna, hade förr varit större än den numera vore. Dels hade nämligen höafkastningen från dem efter hand aftagit i följd af försummad betesfred och ständigt återkommande skördar, så snart detta ansetts löna sig, medan endast i undantagsfall något åtgjorts för att vidmakthålla deras produktionskraft, dels hade ock höproduktionen å egendomarnas odlade jord efter hand ökats genom uppodling af närmare gårdarna varande marker. Det hade därför för ängarnas ägare eller innehafvare blifvit allt mindre lönande och mindre nödigt att för tillgodoseende af jordbruksegendomarnas höbehof fortfarande disponera ifrågavarande slätterlägenheter. I följd af stegrade arbetspriser hade det ock i många fall blifvit förenadt med så betydande kostnader att skörda och hemforsla ströängarnas gräsväxt, att det ställt sig billigare att inköpa hö, där så kunnat ske. Gifvet vore dock, att ägarna af de egendomar, till hvilka ängarna hörde, ville bereda sig största möjliga vederlag för intrång å ängarna, och att de, då fråga uppstått om afdikning af de å kronans mark varande sumptrakter, hvilka delvis utgjorde ströängar, endast i undantagsfall velat medgifva, att en slättermyr finge genomskäras af ett dike, utan att antingen särskild ersättning för skada och intrång lämnades eller ock ströängen af kronan förvärfvades.

För kronan hade ifrågavarande ängslägenheter betydelse ej blott vid afdikning af de å kronans skogar belägna sumpmarker, till hvilka de hörde, utan ock vid upplåtande af odlingslägenheter å kronoparkerna enligt därför gällande bestämmelser. Sådana ängar vore nämligen i regel tjänliga för uppodling, hvarjämte de under första tiden för en jordbrukslägenhets uppodlande, då höafkastningen från odlad mark vore så ringa, att de för en familjs uppehälle nödiga boskapsdjur ej därå kunde vinterfödas, kunde, bibehållna såsom naturliga slätterlägenheter, vara till god hjälp för lägenhetens innehafvare. Endast i undantagsfall hade hittills odlingslägenheter kunnat upplåtas, utan att därmed förenats rätt till slätter å vissa i lägenhetens närhet belägna slättermyrar. Det hade därför i ett flertal fall inträffat, att för odling tjänliga lägenheter ej kunnat upplåtas, emedan rätt att begagna närbelägna slätterlägenheter ej kunnat därmed förenas. När orsaken härtill varit, att ägare af visst hemman eller nybygge disponerat de för ifrågasatta odlingslägenheter lämpligt belägna ängslägenheterna, hade i vissa fall de, som sökt odlingslägenheterna, träffat aftal angående ängarna med dessas ägare. Det hade under sådana förhållanden jämväl inträffat, att en för odlingslägenhet nödig ströäng kostnadsfritt öfverlåtits på kronan, hvar-
efter Eders Kungl. Maj:t för kronans räkning godkänt öfverlåtelsen.

Tvifvelsutän skulle förvärf af härför nödiga ströängar kunna i många fall komma till ständ, om köp af sådana ängar finge utan större omgångar äga rum.

Visserligen kunde jämlikt åberopade nådiga bref de af enskilda å kronans mark i de två nordligaste länen disponerade slätterlägenheter af kronan förvärfvas genom byte mot annan mark. Detta vore emellertid ett synnerligen dyrbart sätt att återföra ängarna till Eders Kungl. Maj:ts och kronans disposition, enär härmed vore förenad en landtmäteriförrättning — ett ägoutbyte —, som tvifvelsutän i de allra flesta fall skulle medföra kostnader öfverstigande värdet af all den mark, som inginge i bytet. Ett sådant ägoutbyte vore jämväl i många fall olämpligt, emedan de byar, till hvilka ängslägenheterna hörde, i regel varit föremål för laga skifte, hvarefter äfven hemmansklyfning eller annan styckning af jorden kunde hafva förekommit, i följd hvaraf de hemman och hemmansdelar, till hvilka vissa ströängar å kronans mark hörde, kunde vara så belägna, att de ej angränsade denna mark. Om i sådana fall kronan ville genom ägoutbyte förvärfva en ströäng, kunde hemmanet eller hemmansdelen ej af kronan erhålla mark intill sina öfriga ägor.

Kronan syntes sålunda i regel icke böra begagna sin rätt att tillbyta sig ströängar mot annan mark. Domänstyrelsen ville fördenskull förorda, att å kronans mark belägna af enskilda disponerade ängar af ifrågavarande slag finge för kronans räkning förvärfvas genom köp, då sådant förvärf vore för främjande af odlingslägenheters bildande å kronans mark eller för afdikning af sumpmarker därstädes eller för annat ändamål nödigt.

I enstaka fall hade köp af sådana ängslägenheter för Eders Kungl. Maj:ts och kronans räkning kommit till ständ, sedan Eders Kungl. Maj:t därtill lämnat tillstånd. I sådant afseende finge domänstyrelsen erinra, att under år 1907 inköpts två ströängar i Åsele socken för tillhoppa 176 kronor samt utan ersättning förvärfvats en ströäng i Lycksele socken och att under år 1908 utan ersättning förvärfvats en ströäng och för 42 kronor inköpts en ängslägenhet i Lycksele socken. Ärenden af ifrågavarande slag vore sålunda af ringa betydelse beträffande de utgiftsbelopp, som i hvarje fall kunde förekomma. Antalet sådana ärenden skulle däremot blifva afsevärdt stort — sannolikt uppgående till flera hundratal — därest åtgärder för inledande af köp vidtoges i alla de fall, då det vore för kronan önskvärdt att förvärfva sådana ströängar. Domänstyrelsen hade fördenskull hyst betänkligheter mot att bereda och underställa Eders Kungl. Maj:ts pröfning sådana köp, hvilka helst borde få verkställas med så få omgångar som möjligt, emedan

köpen därigenom skulle väsentligt underlättas. Ångarnas ringa värde gjorde det ock mindre lämpligt att anordna särskilda undersökningar för deras förvärfvande, emedan häraf skulle förorsakas kostnader, som ej stode i rimligt förhållande till värdet. Undersökningar och underhandlingar om köp borde fördenskull utföras af skogstjänstemän, när de i andra ärenden komme att besöka platser, där ångar, som det vore önskvärdt att förvärfva, vore belägna.

Af hvad som sålunda anförts hade det syntts domänstyrelsen framgå, att det för förvärf af sådana ängslägenheter, hvarom nu vore fråga, vore lämpligast få årligen disponera visst belopp, som ej finge öfverskridas, med rätt för styrelsen att, när styrelsen funne ett för kronan önskvärdt dylikt förvärf kunna ske till skäligt pris, i saken besluta och genom Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande låta avsluta och lagfara ett vederbörligen förberedt köpeaftal.

Under förutsättning att Eders Kungl. Maj:t skulle gilla ett sådant förfarande, finge domänstyrelsen hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte medgifva,

att för inköp af å kronoparker belägna af enskilda disponerade ängslägenheter i de norrländska länen och Kopparbergs län finge under år 1909 användas ett belopp af intill 10,000 kronor af de genom försäljning af mindre kronolägenheter inflytande medel;

att köpen skulle efter beslut af domänstyrelsen avslutas af Eders Kungl. Maj:ts vederbörande befallningshafvande;

att ängslägenheterna, som skulle tilläggas de kronoparker, å hvilka de voro belägna, därvid skulle lämnas fria från alla gravationer och tillträdas vid köpens avslutande, då köpeskillingarna skulle erläggas;

att kronan skulle bestrida kostnaderna för köpens lagfarande; samt
att hvad utöfver köpeskillingarna åtginge till med köpen förenade kostnader skulle gäldas af reservationsanslaget till kronoskogarnas förvaltning och befrämjande af skogsväsendet i allmänhet.

Innan jag öfvergår till att för egen del närmare yttra mig öfver domänstyrelsens förberörda framställningar, torde det tillåtas mig erinra, att den 31 oktober 1908 funnos utöfver de af domänstyrelsen i skrifvelsen af samma dag omförmälda belopp, till inköp af skogsmark disponibla ytterligare 229,581 kronor 60 öre, utgörande hos statskontoret innestående behållningar å äldre anslag för ändamålet, hvilket belopp emellertid numera användts.

*Departements-
chefen.*

Vidare torde jag böra erinra, att jag till protokollet öfver jordbruksärenden för den 12 nästlidna februari vid framläggande af för-

slag till nådig proposition angående grunder för åtgärder i syfte att åt mindre bemedlade och obemedlade bereda tillfälle att förvärfa egnahems-lägenheter från vissa kronoegendomar anförde, bland annat, att i alla de fall, då Riksdagen på grund af framställningar från Kungl. Maj:t särskildt medgifvit upplåtelse af lägenheter för det i nådiga skrivelsen till domänstyrelsen den 25 september 1896 angående vissa bestämmelser att tjäna till efterrättelse ifråga om lägenheter upplåtande från kronans jordbruksdomäner omförmälda ändamål, Riksdagen också tillika bemydigat Kungl. Maj:t att använda inflytande köpeskillingar till inköp af skogsmark, samt att ett generellt medgifvande i dylik riktning nu syntes böra af Riksdagen utverkas.

Hvad därefter angår domänstyrelsens förberörda framställningar, är jag först och främst ense med styrelsen därom, att Riksdagens medgifvande att till inköp af skogbärande och för skogsbörd tjänlig mark använda inflytande köpeskillingar för kronoegendomar, som afses i förberörda nådiga bref af den 18 maj 1888, den 29 maj 1891 och den 23 maj 1902, bör inhämtas för ännu en treårsperiod. På samma gång synes mig äfven böra utverkas förberörda medgifvande i fråga om köpeskillingarna för försålda lägenheter.

Äfven framställningen, att de till inköp af skogsmark afsedda medlen skulle få användas jämväl till inlösen af s. k. ströängar, synes mig värd allt beaktande. Med stigande jordkultur blifva dessa ängar, som icke lämpa sig för odling, allt mer betydelselösa för sina nuvarande innehafvare, medan det å andra sidan för kronan blir förenadt med allt större olägenheter att icke äga disponera desamma. De lägga nämligen till följd däraf, att de för sina innehafvare endast hafva värde i sin egenskap af gräsbärande mark samt att deras förmåga att bära gräs minskas genom utdikning, hinder i vägen för välbehöfliga afdikningar af kronoparkerna, på samma gång som de, på sätt domänstyrelsen framhållit, jämväl äro till olägenhet, då fråga uppstår om upplåtelse af nya odlingslägenheter i närheten. Ifrågavarande ängar synas alltså med det snaraste böra återförvärfvas åt kronan. Att detta bör ske genom deras inlösen och icke genom ägoutbyten, synes mig framgå af hvad domänstyrelsen i detta ämne anført. Riksdagens medgifvande i ämnet torde således böra inhämtas.

Hvad slutligen angår domänstyrelsens förslag, att hos Riksdagen skulle äskas ett anslag af 1,000,000 kronor att användas till inköp af skogsmark finner jag detsamma i flere afseenden tilltalande. Då emellertid på grund af rådande ekonomiska förhållanden det syntes vara af vikt, att under nästa år budgeten ej allt för strängt belastades med nya an-

slagskraf, ansåg jag mig vid framläggande af förslag till reglering af utgifterna för år 1910 under nionde hufvudtiteln ej böra föreslå äskande af anslag för ändamålet. Ej heller synes mig anlitande af den utvägen att taga det erforderliga beloppet direkt från skogsmedlen vara att förorda. Det skulle då allenast återstå att anlita lånevägen. Äfven om jag rent principiellt icke har något att invända emot att för ifrågavarande ändamål använda äfven upplånade medel anser jag mig emellertid under nuvarande förhållanden icke böra tillstyrka anlitande af denna utväg. Jag anser mig alltså böra föreslå, att domänstyrelsens ifrågavarande framställning icke för närvarande måtte föranleda någon åtgärd.

På grund af hvad jag sålunda anfört, hemställer jag i underdånighet, att Eders Kungl. Maj:t måtte i nådig proposition föreslå Riksdagen medgifva,

att köpeskillingarna ej mindre för de kronoegendomar samt till inköpta skogsegendomar hörande områden, rörande hvilkas försäljning beslut jämlikt nådiga breffven den 18 maj 1888, den 29 maj 1891 och den 23 maj 1902 af Kungl. Maj:t fattas under tiden från och med 1910 års början till och med utgången af år 1912, än äfven för sådana områden och lägenheter, till hvilkas försäljning från de under domänstyrelsens förvaltning ställda, staten tillhöriga skogsegendomar eller utarrenderade jordbruksegendomar Riksdagen under sistnämnda tid på därom särskildt gjorda framställningar må lämna tillstånd, må af Kungl. Maj:t disponeras för inköp af skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark äfvensom till inlösen af ströängar å kronoparkerna i Norrland och Dalarna och följaktligen på Kungl. Maj:ts rekvisition från riksgäldskontoret utbetalas.

Hvad departementschefen i detta ärende hemställt, däri statsrådets öfriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflätas af den lydelse, bilaga ... vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Hj. Almgren.